

Анета Стефанова

За свестните и лудите

Да си луд или да не си? – това е въпросът. Стоиш пред избор, съдбовен житейски избор: да си добре приет от обществото, или пък... свестен.

Свестните у нас считат за луди. Трудно е да си човек в нечовешки времена. Да си „свестен“, но считан за луд, или добър за другите, но лош за самия теб?

Какво се случва с обществото ни?

Във века на техническия прогрес деградираме духовно. Непрекъснато гоним просперитета, а губим морала си. В духовното си развитие се връщаме векове назад, за да потърсим водач. И откриваме – Ботев. Пял, за да изгради идеалите на предците ни, той ще ги припомни и на нас. Защото макар времето да е осквернило много от ценностите, Ботев все още звучи гордо. Звучи гръмко, точно както България. И като „Борба“. Поставя се вечния въпрос: „добро ли, зло ли насреща иде?“... Доброто и злото са в непрекъснат двубой не само в приказките и песните, а, за жалост, и в живота. Твърде размита е границата. Непосилно е за нас, хората, да дадем еднозначен отговор на въпроса кое е добро и кое – зло. Това е познание, което започваме да трупаме от най-ранна възраст, но не успяваме да усвоим дори в дълбока старост. А може би така трябва – да останат вечни въпроси, които да вълнуват света, да стимулират стремежа му към самоусъвършенстване.

Добро ли сме, зло ли правили,
потомството нази ще съди.

Свестни или луди – отново потомството ще отсъди. Ако да си луд значи да си свестен, то лошо нещо ли е лудостта? Та нали Вазовия Чорбаджи Марко благославя: „Лудите, лудите – те да са живи!“... Лудостта, съхранила добродетелите, ще спаси света. Вярно, сега свестните приличат на Дон Кихот – смешни и странни за околните, но те запазват идеалите си, следват ги и неотлъчно ги търсят. А и лудостта е удобна маска, красив начин да избягаш от освирепелите зъби на безчовечието, за да се запазиш човек. Жестокостта също е маска. „Нападението е най-добрата защита“. Като се държи свирепо, човек всъщност прикрива уязвимостта си. И колкото по-раним е, толкова по-студено е отношението му. Коя маска ще си сложи зависи само от силата на характера на дадена личност. Това е избор. Съдбовен житейски избор. Странно. Като че ли от всичките живи същества ние, хората, сме надарени с възможността решенията ни да имат най-голяма съдбовност. Дар благословия, или дар

проклятие? Зависи от нас – защото ние и само ние ръководим живота си, ние сме творци на собствената си съдба. Тежка ще е тя, ако:

В гърди ни любов, ни капка вяра,
нито надежда от сън мъртвешки
да можеш свестен човек събуди!

Вяра, надежда, любов – трите най-възвишени християнски ценности е следващия проблем в стихотворението на Ботев. Интересно е, че те са обвързани смислово със съня и то с мъртвешкия сън. Сънят е границата между живота и смъртта, но може да се разглежда като бягство от действителността. Спейки, човек е неактивен и безучастен към ставащото около него, слиза до своето животинско начало (много животни преодоляват трудните за живот условия в сън, летаргия).

Отсъствието на вяра, надежда и любов в душите ни довежда до онова сънно състояние, в което сме живи за себе си (физиологично), но мъртви (духовно) за останалия свят. Вярата крепи духът ни и е мостът между нашето вчера и нашето утре. Надеждата стопля бъдещото ни съществуване, дарява го със светлина и смисъл, а любовта е нашето днес. Любовта – това е животът. Свестни или не, луди или съвсем нормални – всички се нуждаем от любов. Висше благо за носещите ги в душите си – вярата, надеждата и любовта имат силата да убедят света и категорично да докажат, че свестните не са луди. Те просто са добри.

Възможно ли е това във времето, в което живеем? Защо „глупецът вредом всеки почита“, а „свестните“ са някак отритнати от обществото? Глупостта ли е новата ценност? Това ли е новият идеал? Не, невъзможно е да е така, или пък... е възможно! Ако глупостта се утвърди като съвременна ценност, то не искам да знам какъв ще е моделът на новото „утре“. Предпочитам да съм „луда“, но далеч от „обществен тоя мъчител“.

Невероятно е, че човек е способен да сътвори най-фина машина, да открие лек за най-лошите болести, да кацне на Луната, но не и да излекува най-коварното заболяване – жестокостта. Моралът, а не техническото развитие трябва да превърнем в наш висш стремеж. Светът би бил доста по-различен, ако преди да дадем оценка „богат е“ се запитаем:

колко е души изгорил живи,
сироти колко той е ограбил
и пред олтара бога измамил –

с молитви, с клетви, с думи лъжливи.

Лъжата е греховно действие, а молитвата и изречената клетва – сакрални слова. Извършването на грях в храма със сакрални оръжия, и то спрямо Бог, е тежко прегрешение за човека. В съвремението ни се разрушават установените правила, настъпва морален погром на обществото. Редно ли е свестните да бъдат считани за луди? Нима това е действителността, към която принадлежим? И ако това така, коя е причината?

Крещяща е нуждата от съвременен водач на обществото ни. Къде са сега Ботев и Левски? А Паисий и Вазов? Къде ли – в библиотеката на някоя тясна лавичка, покрита с прах, или в музея, тънещи в забрава. Там, на полничката са и нашите ценности, в музея – съхранените идеали, и ако не ги почистим от прахта глупостта, жестокостта, безразличието и безочийето съвсем ще ги изместят. И ако идеалите ни не се задушават от прахта, то тези плевели на новото време ще изсмучат до капка жизнените им сокове. Ако това се случи, „свестните“ не просто ще са луди, те ще са и мъртви. С присъщата на Ботев непримиримост не вярвам, че това ще е съдбата на „свестните“. Но от друга страна – бог не наказва когото мрази. Може би това е тяхната орисия – да са считани за луди. Ако се задълбочим, това може и да е благословия – нали все пак никой не закача лудите, никой не навлиза в техния свят.

Възможно е това да е утрешното ни бъдеще. „Свестните“ да живеят в своя Вселена, а „нормалните“ да се задушават в люлката на изгубените идеали. Пък току-виж им се е приискало да полудеят. Все пак... няма невъзможни неща. Слънцето свети еднакво за всички, но „свестните“ го благославят, а на „нормалните“ им блести в очите. Всеки прави своя избор. Съдбовен житейски избор. Да си луд или да не си – това е въпросът. Но да бъдеш чужд за другите или да станеш чужд за самия себе си – това също е въпрос.

Аз помня къде е библиотеката. Знам и къде са стихосбирките на Ботев. Отивам натам. Смелост се изисква да си „луд“, но аз я имам. Свестните у нас са считани за луди само защото „нормалните“ им завиждат. Ако да си „нормален“ значи да си безразличен, то искам да съм луда, защото свестните, скрити зад маската на лудостта, са тези, които ще променят света.

КРАЙ

© Анета Стефанова

Форматиране: maskara, 2008

Издание: Околчица 2008. Литературно-художествен алманах.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9773>]